Ч. 7. Чернівцї, середа дня 10. (22.) січня 1896. Річник XII.

БУКОВИНА

ПЕРЕДПЛАТА

на „Буковину“ виносить:
на цілий рік 10 зр. — кр.
на чверть року 2 „ 50 „
місячно . . . 1 „ — „
для заграницї 20 рублїв або 40 франків.

Поодинокі числа по 6 кр. в бюрі редакт. Л. Горовіца в Чернівцях, ул. головна ч. 17.

ВИХОДИТЬ:
щодня кромі неділь і руских сьвят.

Редакция і Адміністрация „Буковини“ находить ся в Чернівцях (ул. Петровича ч. 2), куда всї дописи адресувати належить. — Бюро редакциї отворене щодня від 8. рано до 8. вечером

З буковиньского краєвого сойму.

В доповненю нашого справозданя з другого засїданя буковиньского сойму з дня 20-го с. м. подаємо ще деякі цікавійші справи.

На тім засїданю відчитано внесенє пос. Тіттінґера, котрим взиває ся правительство, щоби при відновленю австро-угорскої угоди хоронило як слїд інтереси Долитавщини і підвисшило частку Угорщини на спільні видатки; внесенє пос. д-ра Стефановича в справі реґуляциї платнї краєвих урядників; внесенє пос. д-ра Вольчиньского, котрим взиває ся правительство, щоби при чотирох низших клясах черновецкої висшої ґімназиї засновало волоскі паралельки, коли можна вже в 1896/97 р. Поставлено дві інтерпеляциї, іменно пос. др. Зотта до правительства в справі перепон, ставлених урядами при уживаню волоскої або рускої мови в громадскім урядованю і т. п., і пос. Кохановский мол. до видїлу краєвого, чому помимо одноголосного рішеня сойму з минувшої сесиї в справозданю видїлу з єго дїяльности нема жадної згадки про справу катастру ґрунтового.

Пос. Тиміньский підніс для узасадненя свого, нашим читателям звістного внесеня, що прецінь є цїлком справедливо, аби дїти краю знали всї три краєві мови. (Ми з свого боку додамо, що то надто трудно руским ученикам, вчити ся окрім нїмецкої і рускої мови ще й волоскої мови, а волоским дїтям окрім нїмецкої і волоскої мови ще й рускої, бо-ж прецінь обтяженє в школї вже й так надто велике, отже не треба робити науку неможливою надмірним перетяженєм. Цїлком инакше має ся річ з Нїмцями і Поляками, котрі доси вчили ся лише нїмецкої мови а о мовах краю, в котрім мешкають, і знати не хотїли. — *Ред.*) Від незнаня краєвих мов терпить рух торговельний і взагалї спільне пожитє; з того виходить страта материяльна для торговельників і невигода для сторін. Зваживши, що через введенє нової цивільної процедури цїле поступованє судове змінить ся на устне, то в сїм разї знанє краєвих мов для урядників конче потрібне. Те саме треба сказати що-до сьвящеників, бо коли треба обсадити руску парафію, а не було руских кандидатів, то надавано парохію сьвященикам волоскої народности, а сї мусїли аж від народу вчити ся рускої мови. (Ми раді з того, що пос. Тиміньский хоч по смерти митрополита Мораря Андрієвича признав те несправедливе поступованє черновецкої конзисториї, в котрім від 15 лїт лежала певна ворожа Русинам система. Прийде може ще час, коли пос. Тиміньский признасть народовцям правду, що іменно консистория винна недостачі гр. пр. сьвящеників рускої народности своїм ворожим поступованєм. — *Ред.*)

Краєвий президент ґр. Ґоес відповів: Питанєм обовязкової науки другої краєвої мови для учеників буковиньских середних шкіл занимала ся краєва шкільна власть від довшого часу і звернула свою увагу на се питанє. І так поставлено на засїданю дня 10-го марта минувшого року в самій краєвій шкільній радї і з єї власної ініциятиви внесенє, щоби краєва рада шкільна поробила потрібні кроки, аби наука другої краєвої мови для всїх учеників буковиньских середних шкіл була обовязкова.

На засїданю краєвої ради шкільної з дня 19-го червня м. р. вибрано комітет, котрому припала задача провірити наспівші вже від директорів середних шкіл наукові пляни для науки волоскої і рускої мови і при сїй нагодї також заняти ся питанєм, чи і оскілько треба-б науку тих обох краєвих мов, одної або другої, для кождого ученика середних шкіл зробити обовязковою. Цїлком природно мусять пересправи в сїй річи довше потягнути ся.

Проте-ж удало ся, що-до обовязкової науки другої краєвої мови при учительскій семинариї, пересправи вже закінчити і рішеня в тій справі від міністерства сподїваємо ся леда день.

Що-до заведеня краєвих мов при иньших середних школах, то дорога до сего дальша, бо тут, о скілько йде о державні середні школи, мусить цїсарем санкціонований плян науки при сих школах бути змінений найвисшою постановою, а о скілько йде о гр. пр. висшу реальну школу в Чернівцях, мусить істнуючий краєвий закон відповідно змінити ся.

Краєва рада шкільна буде зрештою сю справу в кождім взглядї розберати і до певного часу доведе єї до користного кінця. (*Славно! Славно!*)

Сегодня можу ограничити ся на сї загальні уваги, бо мабуть буду мати нагоду при дальшій розправі над сим предметом, а також при обговореню сегодня внесеної інтерпеляциї вернути до сего питаня обширнїйше. Сегодня можу лише висказати моє задоволенє, що з ініциятиви високої палати вийшло також внесенє, схоже з інтенциями краєвої ради шкільної в сїй справі. (*Оплески.*)

При справозданю фінансової комісиї про буджет пропінацийного фонду на 1896 р. і поставлених резолюций, котрі нашим читателям

КАНАДА.

(З подорожи д-ра О. Олеськова до Канади).

Др. Осип Олеськів, професор у Львові, котрий їздив торік в лїтї до північної Америки, вивідати ся про еміґрацийні відносини в Канадї, написав цїкаву і поучаючу книжечку п. з. „О еміґрациї“, в котрій подає свої замітки з подорожи. Працю ту видало товариство ім. Михайла Качковского для своїх членів, яко книжечку за грудень 1895 року. В інтересї самої справи позволяємо собі виняти з неї кілька уступів.

Почнемо з кінця. Замітки д-ра Олеськова з подорожи кінчать ся таким висновком: „хотяй в Канадї сто рази лучше як в Бразилїї, то проте я не упевнював би нїкого о добрі, бо єсть много річий, до котрих наш чоловік тут (розуміє ся: на Руси) не привик, а котрі прикро будуть разити (розуміє ся в Канадї). Але що нема сумнїву, що і так наші мужики підуть на весну до Канади, то тїшить мене дуже, що і деякі інтелїґентні, бувалі в сьвітї люди, вибирають ся з весною до Канади і будуть могли бути провідниками наших селян, котрих би певно обдерли по дорозї аґенти. Тим то інтелїґентним людям скажу, що найважнїйше, покажу їм на мапі, де іменно мали би селяни осїдати, розкажу богато других практичних річий, без котрих трудно було би дати собі раду. Ріжного рода мантїї уже тепер починають обдурювати наших селян. Якийсь волоцюга з улиць Віннїпеґа, на імя Комарницкий, розписує листи по Галичинї намавляючи людий, щоби удавали ся під єго „опіку“, коли приїдуть до Віннїпеґа. Ну, уже він ними заопікує ся!...

А на иньшім місци (ст. 33.) читаємо: „А тепер по тім всїм (по описї землї і підсоня Канади) скажу вам, що із всїх країв, до котрих варто іти на поселенє, найскорше ще можна нашому чоловікови розбогатїти в Канадї, значить: єсли Канада має тілько злих сторін, то подумайте, який „рай“ вас жде деінде! Такого раю, щоби оплатилось тут вітцївску землю півдармо продавати, нема нїгде на сьвітї.“...

В Канадї підчас своєї подорожи находив др. Олеськів і рускі родини. В Віннїпеґу живе до десять руских родин, по найбільшій части з Небилова, деякі уже там три або чотири роки, і побудували собі навіть доми. Веде ся їм несогірше; одні заробляють гроші, щоби могли піти на фарму (так як фільварок, хутір), а другі засмакували вже в міскім житю і остають ся в Віннїпеґу. На заробок можуть они числити тілько в лїтї, в зимі о него дуже трудно.

Др. Олеськів находив Русинів і в иньших околицях і може найцїкавійші в єго книжечцї суть ті уступи, в котрих він описує наших людий, як они ведуть ся на чужій земли. Все єму там то більше то меньше подобало ся, але зовсїм не подобали ся наші люди.

Порівнанє Бразилїї з иньшими краями, особливо із Сполученими Державами і Канадою, виходить зовсїм на некористь Бразилїї, так що нїхто не повинен пускати наших селян на неминучу загибіль, в бразилїйску неволю, де они заступали би місце муринів при плянтациях кави бразилїйских панів. В Канадї що иньше; там дають 113 морґів землї даром, взглядно за оплатою 25 зр. за помір. Єсли в родинї є сини висше 18 лїт, то кождий з них дістає також по 113 морґів ґрунту. Там земля добра, чорнозем степовий, готова під плуг. Кромі дарової землї поселенець може дешево докупити собі ще землї, по 10 зр. або й менче за морґ, а за 25 зр. від морґа на сплату дістане вже землю як найлучшу при зелїзницях і містах. Підсонє там хоч і острійше, як у нас (зима буває довша і тяжша), але здорове. Земля родить там то саме, що в нас, тілько буйнїйше. Заїхати там можна за дві недїлї морем і зелїзницями; подорож сама не така небезпечна, як до Бразилїї. Дорога коштує 120 зр. на особу, а приїхавши треба мати щонайменьше 40 зр. в руках, бо инакше завернуть знов до Европи.

Виходило-б з того таке, що нема що довго й надумувати ся, тілько їхати до Канади. Отже й др. Олеськів каже, що вкінци й Канада єму подобала ся і Сполучені Держави, але не подобались єму таки — як сказано — наші люди. В Америцї нема хлопа, там всї пани, що знають собі цїну. А наш селянин, вихований в довгій неволї, темний, обдертий, нехарний, забуваючий завсїгди на своє достоїньство людске, робить між Американцями враженє гірше Китайця або Індийця, через що А-

вже знані, забрав слово краєвий президент ґр. Ґоес до слідуючого заявленя:

Позволяю собі до сеї резолюциї забрати голос, а заразом розібрати також другу резолюцию. Фінансова комісия думає, що причину зменьшеня оплати за винаєм найшла головно в двох річах, з одної сторони в надужитях, яких допускають ся крамарі малих товарів з продажю солодких напитків, з другої сторони в надто частім надаваню нових концесіонованих коршем староствами.

Зменьшенє доходів з пропінацийного доходу є на жаль фактом (коли та страта походить з того, що люди не хочуть більше пити горівки, то нема чого жалувати; инакше, коли причина доходів лежить в чім иньшім. *Ред.*), котрий не дасть ся заперечити, але я думаю, що причини наведені тут фінансовою комісиєю не суть цілком справедливі. Бо ті причини, іменно над'ужитя, яких допускають ся крамарі малих товарів з продажю солодких напитків, і мниме за ліберальне надаванє концесий, як се фінансова комісия на стор. 18 свого справозданя підносить, істнують вже з давних років, а прецінь те явище, над яким ми нині надькаємось, тоді не виступало. Некористні явища в доходах пропінацийного фонду виступили властиво аж тоді, коли неуживанє горячих напитків селянами розширило ся. Думаю, що оно справедливо, лучити зменьшенє доходів з пропінацийного фонду з сею послідною причиною, а не з такими, котрі істнували вже від довшого часу, а не потягнули за собою тих некористних явищ.

Після справозданя фінансової комісиї оно виглядало би так, що політичні власти при надзорі над крамарями дрібних товарів при продажи солодких напитків не поступають з потрібною строгостю і надто ліберально при уділюваню нових концесий на коршми. Що-до першої точки, то мушу піднести, що торговля дрібним товаром належить до вільного ремесла і що обмеженє єго не лежить в силі політичної власти.

Що-до надужитя, якого допускають ся такі торговельники при продажи солодких напитків, то на жаль не можна заперечити, що такі надужитя лучають ся часто, але політичні власти сповняють супроти тих надужить цілковито свій обовязок, як се виходить ясно з частих розправ карних, котрі доходять аж до другої інстанциї.

Що більше, я можу сконстатувати, що політичні власти першої і другої інстанциї стягнули на себе що-до свого поступованя против надужить крамарів дрібним товаром вже не раз зі сторони міністерства внутрішних справ докори драконічної строгости.

Що-до надання нових концесий, то діставали староства часто устні і письменні накази, в котрих їм припоминало ся, щоби при наданю нових концесий на пропінациї поступали з найбільшою строгостю і давали їх лише в випадках неминучої потреби. Я сам пересьвідчив ся так з предложених мені актів як також при моїх урядових інспекциях, що політичні власти придержують ся совістно тих наказів.

Вправді не виходять політичні власти при надаваню концесий на коршми лише з уваги на інтереси пропінацийного фонду, а більше з загальної економічної точки погляду, бо-ж не можуть вже для економічного інтересу уважати користним, коли наступає надмірне збільшенє коршем.

Але власне тому не можна поодинокі конкретні випадки надаваня концесий на коршми судити виключно з становиска пропінацийного фонду, бо не рідко трафляє ся, що арендарі не старають ся відповісти потребам, і з того виникає дійстно неминуча потреба заложеня другої коршми.

Думаю отже, що предложені резолюциї ледви чи зможуть змінити поступованє політичних властий, котрі в сій справі совістно сповняють свою задачу, а думаю також, що по принятю сих резолюций не наступить зменьшенє недобору в доходах пропінацийного фонду. Але за те дальший упадок в доходах пропінацийного фонду треба здержати строгим поступованєм при зменьшуваню оплати за наєм (*живі оплески*) і при передчаснім розвязуваню істнуючих угод, а до сего є найліпша нагода на засіданях дирекциї пропінацийного фонду. (*Оплески на лївиці.*)

(Деякі користолюбні дідичі наробили великого крику задля руху тверезости між селянами, і бідькали ся, що мовляв тепер не виплатить ся брати в аренду пропінациї. Тому знижемо ціну аренди значно. Як загально говорять, арендував один з волоских проводирів пропінацию за 2000 зр., а того самого дня дав ту пропінацию дальше в аренду жидови за 6000 зр. Очивидно мав п. президент се негідне поступованє деяких дідичів на думці при своїх послідних словах. Щоби такі вельми негарні річи не вийшли на верх, у фінансовій комісиї зіпхав волоский дідич цілу вину на жидів (!) а комісия приняла то в добрій вірі, ну і вийшло знане справозданє !. От вам новий причинок до характеристики поступованя буковиньских оліґархів. — *Ред.*)

При справозданю виділу краєвого з діяльности за 1895 р. при резолюциї о заснованє уряду для побору тютюну забрав слово пос. др. Смаль-Стоцкий і заявив:

„Хочу тут лише дещо замітити, щоб не виглядало, мов би йшло лише о придбанє для Буковини уряду для побору тютюну або що найменьше комісиї для такого побору. Думаю, що тут іде о щось більшого, а то о піднесенє садженя тютюну. Іде іменно о наданє позволеня, о ліберальнійше поступованє при тім, а не щоб, як в анкеті нарікали, позволеня зовсім не давано. Коли в 70-их роках на Буковині засаджувано 300 гектарів тютюну, тепер Буковина терпить від того, що лише 12 гектарів тютюну садить. Що садженє тютюну має незвичайне господарске значінє, не потребую підносити. Анкета висказала пересьвідченє, що розширенє позволень на дрібних господарів дало товчок до основного поліпшеня економічних відносин. Тому я резолюциї піддержу і бажаю, щоби виділ краєвий в своїх старанях поступав і в напрямі вислїджених анкетою результатів у високого правительства горячо домагав ся приверненя відносин в 70-их роках на Буковині і в сім розуміню піддержую ставлені іменем виділу краєвого резолюциї.“

При справозданю адміністрацийної комісиї з діяльности виділу краєвого в справах культури за 1895 р. запротестував пос. Гібш против несправедливого поступованя виділу краєвого, котрий для переважно волоскої школи деревляного виробу в Кімполюнзі дав без уповажненя сойму суму 2731 зр., а для такої самої школи в Радівцях не хотів признати 56 ср. задля некомпетенциї (!). Засіданє перервано на 5 мінут, по чім референт адміністрацийної комісиї Стефанович ставив іменем комісиї внесенє висказати виділови краєвому вотум недовіря. Хоч навіть члени виділу краєвого голосували за наданєм собі вотум довіря, все таки лише мала більшість, бо лише о 2 голоси, спротивилась внесеню комісиї. Ми не завидуємо виділови краєвому такого вотум довіря! Вкінци принято ставлені резолюциї.

Потреба рускої ґімназиї в Станїславові.

Допись із Станїславова.

Вістку, подану в 3. числї *Буковини*, що клюб галицких руских послів порішив в соймі домагати ся 4. рускої ґімназиї в Станїславові, приняла станїславівска громада як найлучше. Бо які би там причини і промавляли за рускою ґімназиєю в иньшій місцевости, то таки найбільше причин промавляє за потребою рускої ґімназиї в нашій столици покутскій і епископскій.

Поперше: єсть тут дуже значне число учеників Русинів в ґімназиї, подруге Станїславів єсть осередком епархії, котра числить до 850.000 душ, звідки виходять всякі духові і національні імпульси для численного духовеньства і вірних. Відтак станїславівска епархія має лише 4 ґімназиї: в Станїславові, Коломиї, Бучачи і Чернівцях (ґімназия в Радівцях не входить в рахубу; там за мало учеників-Русинів).

мериканцї дивлять ся на него з погордою. А вже найгірше разить їх ота невільнича покірливість наших селян, котру би справді треба вже тут з них викорінювати і затирати кастові ріжницї. Але проте кілька літ житя на американьскій вольній землї змінює нашого селянина на „поступового“. Потребу оглади своїх земляків пізнали вже Русини, осілі в Сполучених Державах, і коли наш переселенець Лемко заїде до своїх в Пенсілванії, то там беруть єго між себе і держать в хатї на свій кошт, поки лучше не привчить ся правил приличности. Наших дївчат держать так дві і три недїлї, поки не навчать ся в людскім товаристві так, щоби своїм не робили встиду. (І тут „в старім краю“ інтеліґенция дуже заслужилась би, коли би приняла ся за таку роботу). Кождий переселенець до Америки мусить завчасу навчити ся чистоти, носити стрій сьвітовий, паньский, не сьвітити голими грудьми, а передовсїм не понижати себе самого.

„Живемо — каже др. Олеськів — і працюємо для народа від многих лїт, а в пору, коли тілько нарід переступив границю своєї вітчини, показує ся, що треба було трудити ся в напрямі такім, який нїколи і в голову нам не приходив. Треба було будити потреби культурні, а ми тимчасом одушевляли ся „народною фільозофією“ і другими високими прикметами нашого народу, котрі, коли добре розглянути ся по сьвітї, найдуть ся в тій самій мірі хоч би у таких народів, як — Індияни“. А яка користна була та робота, видко з того, що в той самий час, коли то пишу (в грудни 1895 року), кождого дня кількасот людий, темних і до нїчого неспосібних, жене на свою погибіль до — Бразилії!..

В книжцї д-ра Олеськова находимо кілька прикладів сеї застрашаючої неспосібности нашого селянина до нїчого, сеї дикости єго. В Канадї — читаємо на сторонї 43 — вільно нашим стати поруч з иньшим як рівний з рівним, а они запустили ся і в одежи і в чистотї так, що виглядають гірше, як Індияни. А якого уже встиду (і шкода таки, бо через то не конче раді нашим переселенцям) наробили нам наші Бойки, котрі на весну 1895 пішли до Канади, о тім аж неприємно згадувати. Представте собі людий, покритих пятнами нехарности по цїлім тїлї, шкробаючих ся безнастанно, немитих уже від кількох недїль і в такім білю, котре будуть хиба так довго носити, поки оно зовсїм не облетить! На дїтях нечисті лахи замісць сорочки, а баби таки зовсїм без сорочки, в якімсь сурдутї розіпнятім з переду.

— Бійте ся Бога, як ви могли так опустити ся? — крикнув я, зайшовши на обійстє такого руского кольоніста.

— Та що? — каже баба — тут нема до кого убирати ся...

А тут навколо них кольонії Нїмців з Галичини... Аж тодї я зрозумів, длячого тамошні люди робили якісь дивні міни, коли я допитував ся о руских кольонїстів... А тимчасом у тих людий прекрасні вигляди на добробит!...“

В кольонії Найдорф, де жиють самі галицкі Нїмцї, застав товариш подорожи д-ра Олеськова, господар Дорундяк, також кілька родин руских, Ілька Пилипова і єго синів. Они вдоволені своїм положенєм, хоч спершу богато натерпіли ся через свій неровум.

В північнім заходї Канади, в Бобрових горбах, жиє кільканайцять небилівских родин і також з иньших сторін. Іванови Дубровскому зпід Золочева трафила ся там така пригода: Упив ся в Едмонтонї і хтось украв єму кількасот зр. Але що там на далекім Заходї нїколи про нїяке злодійство не чути (там в готелю нїхто своєї комнати анї куферка не замикає), то таки впало підозрінє на єго галицких товаришів. Також „гарне“ сьвідоцтво для наших...

„Нам — пише др. Олеськів — було цїкаво розглянути ся, як ті наші люди, котрі сюди на місце приходять майже без нїчого, дають собі раду. Отже перше, що у такого нашого кольоніста в очи впадає — то хата. На-

З тих ґімназий бучацка не есть ціла, лише низша; в черновецкій есть мало греко-кат. Русинів, отже лише коломийска і станіславівска ґімназия доставляють кандидатів до стану духовного тутешної епархії.

А відома річ, що в нашій епархії вже від кількох літ дає ся відчувати недостача кандидатів до стану духовного, так що на опорожнені місця треба принимати кандидатів з иньших епархій і вдоволяти ся меньше доброю їх кваліфікациєю, що може колись зле відбити ся на інтересах церкви, єсли то в більшій мірі наступить. Та обставина домагалась би і більшого числа руских учеників в Станіславові, отже й рускої ґімназиї.

Заснованє рускої ґімназиї спонукало би нашу суспільність до більших пожертвовань на бурсу, де могли би примістити ся селяньскі діти даром або півдармо. А відома есть похопність селян з околиць Станіславова до висшої просьвіти; треба лиш подавати їм до того більше нагоди.

Станіславів має в пятьох напрямах зелізниці, а в шестім уже будує ся, отже есть найдогіднійшим осередком для заложеня ґімназиї; комунікация легка.

Ґімназия руска — як се річ доказана — виховує справді Русинів, прихильних до свого народу, відпорних на заходи „обєдинителів“ і ренеґатів — а таких же нам як найбільше потрібно. Ґімназия руска в Станіславові підготовила би людий до стану духовного, що тепер при заснованю епархіяльної семинариї доконче потрібне. Теперішна руска школа вправ була би вже природною підготовкою до рускої ґімназиї, не потрібно би окремої кляси приготовляючої.

Одним словом, потреба рускої ґімназиї в Станіславові велика, бит єї був би обезпечений, і ми вдячні нашим послам, що поклали собі о ню старати ся.

НОВИНКИ.

Чернівці, дня 22. січня 1896. р.

Нові міністри. Ми вже подали вість о іменованю двох нових міністрів, для Галичини і зелізниць. Не від річи буде подати хоч коротку житепись нових міністрів. Новоіменований міністер для Галичини др. Едвард Ріттнер роджений 1845 р. в Бурштині. По окінченю правничих студий вступив 1869 р. яко концептовий практикант до львівского намістництва; 1873 іменований комісарем повітовим, габілітував ся того-ж року яко приватний доцент церковного права на львівскім університеті, а вже 1877 р. іменований звичайним професором. В 1886 р. покликано его до міністерства просьвіти, де 1891 р. став секцийним шефом. По упадку коаліцийного міністерства перебрав др. Ріттнер управу міністерства просьвіти і заступав свій ресорт на задоволенє корони. З его наукових праць знані суть: „System prawa kościelnego“ і „Das östereichische Eherecht“. — Міністер зелізниць фельдмаршалпоручник Еміль Ґуттенберґ роджений 1841 р. в Зальцбурґу. По скінченю інжинерскої школи вступив до піхоти і 1859 р. боров ся яко підпоручник в битві під Сольферіном; 1864 р. вступив до военної школи, а 1866 р. приділено его до ґенерального штабу. Того-ж року боров ся яко поручник під Кеніґґрецом і опісля скоро авансував. 1878 р. став шефом ґенерального штабу 6-го дивізиї піхоти при окупациї Боснії, 1883 р. іменований шефом бюра для зелізниць, 1890 р. ґенералом, 1894 р. заступником шефа ґенерального штабу. 1895 р. фельдмаршал-поручником. Тепер виступає він з військової служби і обіймає управу новоуснованого міністерства австрийских зелізниць.

Рускі стіпендиї по 105 зр. одержали правник Емануїл Варницкий і слухач фільозофії Іляріон Федорович, оба члени акад. товариства „Союз“.

Радикальні проводирі не можуть і доси стравити, що мусіли знов раз признати ся, що дорогою неосяжних мрій іти дальше годі та що, хотячи мати яку-небудь основу, мусіли змінити свою проґраму. Також і сего не можуть перетерпіти, що народовскі часописи між ними й *Буковина*, отсю зміну сконстатували і підчеркнули. Щоби проте чим небудь визначнійшим заявити рацию свого биту обіч народовців на зверх, накинули ся з лайкою на нас, покинувши поневолі, на великий свій жаль, лайку на „попів“. Лайка отся в *Громадськім голосі* — се новий блискучий доказ, що ціла т. зв. радикальна партия у нас держить ся лише завдяки напастливим проводирям, бо без них були би всі розумнійші члени єї уже давно — не глядаючи штучних ріжниць — взяли ся за спільну роботу з народовцями, через що поменьшало би у нас значно всяких непорозумінь.

Вечерниці з танцями уряджує Руска Бесіда в Чернівцях дня 26. с. м. в неділю. Окремих запросин не розсилає ся. Ті що бували доси на сходинах недільних як і їх добрі знакомі можуть прийти забавити ся; товариство Руска Бесіда радо всіх повитає.

Дивовижне з черновецкого маґістрату. Дня 15-го с. м. порозліплювано на рогах улиць оголошенє маґістрату черновецкого, в котрім повідомляє ся, що реклямациї в справі списів до бранки, поданя о право служеня яко однорочник і иньші полекші має подавати ся в часї від 9-го до 16-го с. м.! Отже дня 15-го с. м. повідомленя розліплювано, а вже слідуючого дня наступив конець речинця! І коли-ж мали інтересовані все прилагодити?! А тут іде о справи військові, де нема жадного пардону. За такий непорядок прийде ся може неодному молодцеви невинно терпіти.

Вільномулярство на прускім дворі. В одній з масоньских льож в Берлині обняв сьвяточно становиско „протектора“ пруский князь Фридрих Леопольд, котрий до тої льожи належить вже від двайцятьох літ. Часописи замічають, що те саме становиско займав свого часу цісар Фридрих.

Австро-Угорщина числить після найновійшої статистики 43.680.000 мешканців. На те припадає з 10,900.000 Німців, Чехів, Моравян і Словаків 7,777.000, Мадяр 7,508.000, Хорватів і Сербів 4,879.000, Поляків 3,900.000, Русинів 3,668.000, Румунів 2,940.000, Словінців 1,325.000, а Італіянців 729.000. Долитавщина сама має 24,580.000 мешканців, а на них 1,170.000 жидів, Угорщина-ж має на 15,315.000 мешканців лише 723.000 жидів; решта 3,791.000 мешканців припадає на Хорватию і Славонію.

Дрібні вісти. Кваліфікацийні іспити для народних учителів відбудуть ся в Перемишли дня 20-го лютого. Подавати належить до 12-го лютого с. р. — Телефон між Віднем а Краковом зачне функціонувати з днем 1-го лютого с. р. — Краєвим маршалком Дальмациї іменований др. Каєтан Булят. — Руский жіночий кружок в Коломиї відбуде дня 26-го с. м. в комнатах „Родини“ свої загальні збори. — Вечерниці Рускої Бесіди у Львові відбудуть ся 25 с. м. — Вечерок з танцями руского касина в Стрию відбуде ся 30-го с. м. під Чорним орлом у власнім мешканю. — Перша спілка системи Райфайзена у всхідній Галичині заложила ся в Марямполи на передмістю. Принято лише поруку ограничену. В західній Галичині таких спілок є вже кільканайцять, але з неограниченою порукою, що є вигіднійше. — Руска Бесіда в Станіславові уряджує вечерок дня 2-го лютого. — Загальні збори Рускої Бесіди в Станіславові відбули ся 20-го с м. Головою вибрано обивателя Стахевича купця, а до виділу вибрані пп. Масляк, Антоневич, Тадей, Левіцкий, Петрик, Мостович і Мороз; в заступники: о. Шепарович і п. Параконяк.

На народний Дім в Чернівцях прислав „Українеце“, котрий не бажає собі, аби его імя оголошено, 80 рублів т. є. 102 зр. 80 кр.; кромі него п. Ступницкий, аптикар з Путилова, прислав 4 зр., котрі узбирав на вечерку у п. Яблоньского (на те зложили пп. нотар Заверквель 1 зр., ад'юнкт суду Розенфельд 50 кр., др. Зільберман 50 кр., п. Яблоньский 50 кр., др. Оренштайн 50 кр.; решта зібрано дрібнійшими датками); відтак п. Петро Войновский, учитель з Юрківців, прислав зібраних у себе на Маланки 1 зр. 22 кр. Виділ Народного Дому в Чернівцях складає сим добродіям своїм щиру подяку.

ТЕЛЕҐРАМИ „БУКОВИНИ“.

—o—

з дня 22. січня 1896 р.

Відень. На вчерашнім бали шкільного товариства для доньок урядників було богато членів цісарского дому і всі міністри. О 9-ій год. вечером прибув цісар ведучи жену президента міністрів, ґр. Баденіову. Секцийний шеф Вітек висказав глубоку подяку за високу гостину, на що цісар мав сказати: „Тішу ся, що можу гостити на сім бали і сим дати урядникам знак моєї прихильности. Я пересьвідчений, що урядники не лише своєю пильностию і вірностию в службі, але також своїм політичним поведенєм покажуть ся в кождім взгляді достойними.“

Відень. Тут удержує ся поголоска, що зміна віроісповіданя кн. Бориса наступить в неприсутности его батька, болгарского князя Фердинанда.

Білгород. Сими днями заіменує король комісию з 12 членів, котра займе ся виробленєм нової конституциї.

ші люди взагалі будують собі там відразу хати красші, ніж німецкі або анґлійскі фармери. Один з кольоністів, Мельник, побив навіть свою хату ґонтами, котрі сам робив. Хата виглядає здалека дуже гарно, но все таки то не має змислу: так дорогий труд зараз зпочатку марнувати. Перша хата фармера виглядає дуже просто. Скриня з осикових кругляків, без стелї, з дахом часами майже зовсім плоским, як віко від скрині, також з кругляків. На верху кладе ся троха сіна, а все те прикриває ся дернями, вижаними з прериї (степу). Стіни і стеля із середини вимащують ся глиною і хата готова. Хата з таким дахом можлива тілько в підсоню канадийскім, де властивих слот нема. Звичайно, хоч не завсїгди, есть при хатї прибік, і в тім прибоці своїть зелізна кухня. В такій хатї чужий фармер сидить кілька літ, а коли доробить ся гроша, тоді ставить собі двірок з тертого материялу на американьский спосіб.

Все показує на то, що наші кольоністи до кількох літ добють ся добробиту, але тепер, серед тяжкої початкової роботи, занедбали ся так, що під верствою бруду не виглядають на образ і подобу Божу... Ті обдерті люди, нехарні лиця ні раз не пасують до тих вольних степів, на котрих сидять. Так і здає ся, що ті заорані ниви, ті стирти пашї, ті загороди, обнимаючі цілий фільварок, хиба не можуть належати до таких нужденних істот... Однак маємо в Бозї надію, що ті люди скоро достоять ся до свого положеня і не будуть робити стиду рускому імени.“

Вже з тих кількох уступів, нами поданих, виходить гарна задача і для галицких та буковиньских Русинів тут у себе, а іменно: они мусять взяти ся за будженє у наших селян потреб культурних, мусять робити їх подібними до иньших Европейців. Не голосна то робота, але доконче потрібна.

Книжка д-ра Олеськова „О еміґрациї“ подає кромі того такі уступи: порівнанє Бразилії з иньшими краями, порівнанє руского селянина з Американцем, опис дороги до моря і морем, приїзд до Канади, плодородна полоса Канади, земля й підсонє Канади, про поділ землї в Канадї, про зелїзниці, банки і спекуляциї землею, про Вінніпеґ і подорож по великім Північнім-Заходї. Взагалї тим, котрих збирає охота їхати до Канади, подає ся книжочка богато потрібних відомостий. Сам др. Осип Олеськів мешкає у Львові при Голубиній улици ч. 11, А.

ВИДАНЯ ВАСИЛЯ ЛУКИЧА.

I. ЛІТЕРАТУРНІ ЗБІРНИКИ:

1. **Ватра.** — В Стрию, 1887 р. 215 стор. в 8⁰. Ціна 1 злр.
2. **Квітка.** — У Львові, 1890 р. 128 стор. в 8⁰. Ціна 30 кр.
3. **Рідний зільник.** — У Львові 1891 р. 136 стор. в 8⁰. Ціна 30 кр.
4. **Левада.** — У Львові, 1892 р. 103 стор. в 8⁰. Ціна 25 кр.
5. **Рідна стріха.** — У Львові, 1894 р. 120 стор. в 8⁰. Ціна 25 кр.

II. ЗБОРОВІ ТВОРИ:

6. **Твори Василя Чайченка.** — (Оповідання) — У Львові, 1892 р. 207 стор. в мал. 8⁰. Ціна 80 кр.
7. **Твори Василя Чайченка** Том II. (Сонячний промінь). — У Львові, 1892 р. 174 стор. мал. 8⁰. Ціна 60 кр.
8. **Твори Василя Чайченка.** Том III. (На розпутті) — У Львові, 1892 р. 210 стор. мал. 8⁰. Ціна 80 кр.

III. ПОВІСТИ, РОМАНИ, ХРОНІКИ І ОПОВІДАНЯ.

10. **Навіжена,** пов. Нечуя-Левіцкого. — У Львові, 1891 р. 84 стор. мал. 8⁰. Ціна 20 кр.
11. **Поміж ворогами,** пов. Нечуя-Левіцкого. — У Львові, 1893 р. 180 стор. мал. 8⁰. Ціна 40 кр.
12. **За громаду,** хрон. К. Т. Подоленка — У Львові, 1892 р. 94 стор. мал. 8⁰. Ціна 20 кр.
13. **Художник,** пов. Т. Шевченка переклад Ол. Кониського. — У Львові, 1894 р. 101 стор. мал. 8⁰.
14. **Між народ,** пов. М. Школиченка. — У Львові 1894 р. 92 стор. мал. 8⁰. Ціна 20 кр.
15. **Хо,** казка Михайла Коцюбинського — У Львові, 1894 р. 34 стор. 8⁰.
16. **Облога Буши,** пов. Мих. Старицкого. — У Львові, 1894 р. (кінчить ся друковати).
17. **Грішники,** роман хроніка Олек. Кониського. — У Львові, 1895 р. 192 стор. мал. 8⁰. Ціна 50 кр.
18. **Пани й люди,** повість Володимира Левенка. — У Львові, 1893 р. 168 стор. мал. 8⁰. Ціна 80 кр.

IV. ДРАМИ.

19. **Лимерівна,** в 5 діях Панаса Мирного — У Львові, 1892 р. 67 стор. мал. 8⁰. Ціна 20 кр.
20. **Титарівна,** в 5 діях Марка Кропивницкого. — У Львові, 1892 р. 63 стор. мал. 8⁰. Ціна 20 кр.
21. **В темряві.** в 5 діях Мих. Старицкого — У Львові, 1893 р. 91 стор. мал. 8⁰. Ціна 20 кр.

V. ПІДРУЧНИКИ І ТВОРИ ЛІТЕРАТУРНО-НАУКОВІ.

22. **Руский правотар домовий.** Том. I. [Закон цивільний]. — У Львові, 1885 р. XVI і 432 стор. вел. 8⁰. Ціна 2 злр. 50 кр.
23. **Угорска Русь,** єї розвій і теперішний стан. — у Львові, 1887 р. 30 стор. вел. 8⁰. Ціна 15 кр.
24. **Юрий Коссован,** проба критичного розбору автобіоґ. єго повістий і житеписи нап. Олек. Колесса. — У Львові, 1893 р, 99 стор. мал. 8о. Ціна 30 кр.
25. **Остатні романи Г. Сінкевича** Два відчити М. Грушівского — У Львові 1895 р. 50 стор. 16⁰.
9. **Твори Карпенка-Карого.** (Мартин Боруля. Сто тисяч. Безталанна. Що було, те мохом поросло. Чабан). — У Львові, 1895 р. (кінчать ся друкувати),

Всї повисші твори можна набути в Книгарні Наукового Товариства ім. Шевченка у Львові, ул. академічна ч. 8 і в Книгарні Ставропигійській.

Котвиця

Liniment. Capsici comp.

з аптики Ріхтера в Празї, загально признаний **знаменитий усмирюючий лік на втиранє:** по цїнї 40 кр., 70 кр. і 1 зр.; можна купити у всїх аптиках. Просимо жадати сей **загально улюблений домашний лік** просто під назвою

Ріхтера Liniment з котвицею

і принимати з осторожностию лише фляшки зі знаним значком охоронним „Котвиця", бо лише ті правдиві.

Аптика Ріхтера
під золотим львом у Празї.

БУКОВИНА

з новим 1896 роком почала виходити ЩОДНЯ кромі недїль і сьвят. Доси, як звістно, появляла ся наша часопись чотири рази в тиждень з недїльним додатком; тепер БЕЗ ПІДВИСШЕНЯ ПЕРЕДПЛАТИ, будуть наші передплатники діставати „БУКОВИНУ" ЩОДНЯ.

Передплата на „БУКОВИНУ" в 1896 роцї виносить на цїлий рік 10 зр.. на пів року 5 зр., на чверть року 2 зр., 50 кр., місячно 1 зр.

Кромі того без нїякої доплати одержать наші читателї в протягу 1896 року яко премію

ТВОРИ Ю. ФЕДЬКОВИЧА,

з котрих перший том станемо зараз друкувати, скоро тілько урядимо власну друкарню, що наступить **в лютім 1896 року.**

Відтак, умовившись з книгарнею товариства ім. Шевченка у Львові, подаємо нашим впв. передплатникам нагоду до купна руских книжок

по значно зниженій цїнї.

А іменно о 33 проц. знижаємо цїну на сї книжки (в скобках подана книгарска цїна):

Івана Нечуя Левіцкого: Над чорним морем повість 90 кр., Кайдашева сїмя повість 50 кр., Поміж ворогами повість 50 кр.

Вас. Чайченка: Твори том I. 80 кр., т. II. 60 кр., т. III. 80 кр.; Під хмарним небом — поезиї ч. I. 1 зр., Книга казок поезиї ч. II. 60 кр., Книга байок 50 кр.

Треф. Зїньківского: Твори ч. I. і II. по 1 зр.

Степ. Руданьского: Твори ч. I. 40 кр.

П. Куліша: Хуторна поезия 50 кр.

Дрозда: В гостях добре, дома лїпше, оповіданє 50 кр.

Ник. Устияновича: Повісти 85 кр.

Ник. Гоголя: Вечерницї 10 кр.

Евг. Гребінки: Чайковский, повість 70 кр.

К. Т. Подоленка: За громаду, хроніка 20 кр.

Г. Данилевского: Збігцї з Новоросиї, повість 1 зр.

М. Школиченка: Між народ, повість 20 кр.

Ґерстекера: Розбишаки на ріцї Місісіпі 80 кр.

О. Кенана: Сибір т. 1. і 2. — 1 зр. 20 кр.

О. Партицкого: Історня старинна Галичини 3 зр.

Д-ра Костя Левіцкого: Німецко-руский словар правничий 3 зр. 50 кр.

І. Баштового: Українство на лїтературних позвах з Московщиною 50 кр.

Байди: Переклад Одисеї т. I. і II. 2 зр. 20 кр.

Два образи олїйні: Гуцул і Гуцулка по 50 кр.

Ми подали при книжках книгарску цїну; для предплатників „Буковини" они коштують о третину таньше.

Відтак передплатники „Буковини" можуть о 25 проц. дешевше, як в книгарнї, закупити собі книжки про **історию Руси.**

Стефана Качали: Коротка історня Руси	1.00
Миколи Костомарова Руска історня в житеписах 3 томи	1·00
Історичні моноґрафії т. I.	2·00
Богдан Хмельницкий т. I, II, III, IV.	6·40
Гетьм. Ів. Виговского і Юр. Хмельницкого	1·60
Гетьмановане Брюховецкого	1·25
Гетмановане Дамяна Многогрішного	1·25
Гетмановане Самійловича	1·25
В. Антоновича і Д. Іловайского: Історня велик. Князївства литов.	1·60
Д. Іловайского: Княжий період до Володимира Мономаха ч. 1.	1·60
Княжий період до Данила Галицкого ч. 2.	1·80
Смирнова, Дашкевича, Шараневича: Моноґрафії до істор. Гал. Руси	1·50

Замісць 22 зр. 15 кр. ті книжки коштують для передплатників „Буковини" лише 16 зр. 50 кр.

З замовленями на ті книжки треба удавати ся до книгарнї товариства ім. Шевченка у Львові ул. академична ч. 8., котра буде повідомлена, чи купуючий єсть передплатником нашої ґазети, чи нї.

Кромі того маємо в редакциї на складї оповіданє Т. Галіпаи Першї Зорі і оповіданє О. Я. Кониського: В день сьвятої волї, котре продаємо своїм передплатникам о половину дешевше перше оповіданє 15 кр. замісць 30 кр., друге 5 кр. замісць 10 кр., пересилкою о 5 кр. більше.

Тим способом подаємо нашим впв. передплатникам користи такі, яких при передплачуваню иньших щоденних часописий руских не, мають, не згадуючи вже й про се, що передплата на *Буковину* найдешевша.

Видає тов. „Руска Рада" в Чернівцях. Відповідає за редакцию **Осип Маковей.** З друкарнї Г. Чоппа

BIBLIOTEKA UNIWERSYTECKA KUL